

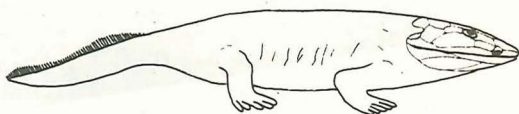
TIDERNE SKIFTER

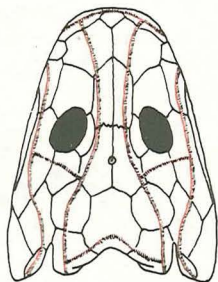
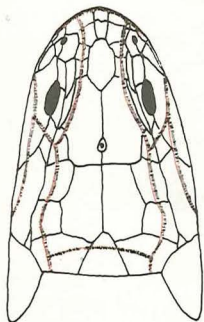
Devon. Efter Silurtidens opfoldning af de kaledoniske bjergkæder findes nu store højtliggende landområder, som har leveret nedbrydningsmaterialerne til de mægtige sandstenslag, der præger Devon. Perioden har navn efter Devonshire i England. Aflejring i havene fandt dog også sted i vid udstrækning - blandt andet i de hercyniske geosynklinaler (se side 27). Graptoliterne var borte, men til gengæld fandtes fisk, og de første primitive former af den vigtige blækspruttegruppe - Ammoniterne - fremkom.

Landaflejringerne afsat i søer, floder og på tørt land er forskelligartede og vidner om stadige ændringer i floders og søbassiners leje foruden om periodisk udtørring - altsammen en følge af den landhævning, som endnu foregik. Planter udviklede sig, og i de ferske vande levede forskellige led dyr, muslinger og fisk. I Østgrønland går "den firbenede fisk" = Ichthyostega på land. Netop de stadigt skiftende naturforhold har begunstiget udviklingen fra fisk til urpadde.

Blandt ferskvandsfiskene bemærker man især nogle kvastfannede. Finneskelettet indeholder overarmsben, spoleben og albueben som hos alle højere dyr og har kunnet bære fisken under "vandring" til en anden sø med bedre forhold. Tænderne har en kompliceret "labyrinth"-struktur, som genfindes hos urpadderne.

Urpadderne kunne bedre klare vandringen fra sø til sø. Deres afstamning fra de kvastfannede fisk fremgår klart af "labyrinth"-tænderne samt af sidelinieorganet, som er karakteristisk for fisk. Organet tænkes at kunne sanse bevægelser i vandet. De overdækkede kanaler til sidelinieorganet i kraniet viser stor lighed hos de kvastfannede fisk og urpadderne (tegning). Udviklingen i en afvigende gruppe kvastfannede fisk førte til nutidens "blå fisk" (Latimeria).

Urpadder, Østgrønland

Kvastfannede fisk fra Devon

Devons aflejringer er ikke påvist i Danmark, og landet har i dette tidsrum sikkert hørt med til det nord-europæiske kontinent. Den dominerende proces har været nedbrydning af ældre dannelser.

♯